

ВІДГУК

*офіційного опонента, докторки психологічних наук, професорки,
завідувачки кафедри соціальної психології Одеського національного
університету імені І.І.Мечникова Кононенко Оксани Іванівни
на кваліфікаційну роботу ТІН Хе на тему: «Вербальна креативність у
структурі професійних творчих здібностей», поданої до захисту на здобуття
ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки*

1. Актуальність теми.

У контексті стрімких змін у професійному середовищі, що характеризуються високою динамічністю, необхідністю швидкої адаптації до нових умов і вирішення нестандартних завдань, особливого значення набувають творчі здібності фахівців. Професійна діяльність у багатьох сферах – від маркетингу та дизайну до наукових досліджень і педагогіки – сьогодні вимагає не просто відтворення існуючих знань, а й генерування нових ідей, пошуку оригінальних рішень, що є суттю креативності. Серед різноманітних проявів творчості вербальна креативність, як здатність до створення незвичайних, нестандартних мовних конструкцій, образів і текстів, займає особливе місце, оскільки саме мова є основним інструментом комунікації, мислення та реалізації більшості професійних задумів. Таким чином, вивчення вербальної креативності у структурі професійних творчих здібностей є надзвичайно актуальним. Актуальність цього дослідження зумовлена декількома взаємопов'язаними факторами. По-перше, інформаційне суспільство ставить перед фахівцями вимогу не лише ефективно комунікувати, а й робити це оригінально, переконливо та незвично. Здатність до створення яскравих, метафоричних текстів, неординарних слоганів, глибоких наукових статей чи цікавих презентацій стає конкурентною перевагою. Вербальна креативність у цьому контексті виступає ключовим інструментом професійної ефективності. По-друге, сучасна психологія та педагогіка все більше уваги приділяють розвитку творчого потенціалу особистості, відходячи від традиційної орієнтації лише на інтелект. Це створює потребу в розробці науково обґрунтованих методик, спрямованих на діагностику та цілеспрямований розвиток вербальної креативності як важливого компонента професійної компетентності. По-третє, аналіз професійного вигорання та стагнації показує, що ці явища часто пов'язані з монотонністю та рутинністю діяльності. Розвинена вербальна креативність дозволяє фахівцю знаходити нові смисли, змінювати підходи та підтримувати інтерес до власної справи, що є важливим чинником збереження професійного довголіття. Незважаючи на значну кількість досліджень у галузі креативності, її вербальної складової та професійних здібностей, питання їхнього системного

взаємозв'язку залишається недостатньо вивченим. Потребує деталізації структура вербальної креативності в контексті різних професійних сфер, визначення її ключових компонентів (наприклад, швидкості мислення, гнучкості, оригінальності) та їх впливу на професійну успішність. Також необхідно розробити інструментарій для діагностики та оцінки рівня вербальної креативності, що дозволить ефективно планувати програми її розвитку. Відсутність таких інструментів обмежує можливості для свідомого управління творчим зростанням фахівців. Вирішення цих питань дозволить створити теоретико-методологічні засади для формування нової генерації фахівців, здатних не лише адаптуватися до змін, а й активно їх створювати, що є запорукою успішного розвитку як окремих галузей, так і суспільства в цілому.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки і рекомендації кваліфікаційної роботи Тін Хе повністю обґрунтовані, що підтверджуються коректним використанням комплексного підходу, що включає сучасні та визнані у науковому світі методи.

Достовірність результатів дослідження забезпечується тим, що вони отримані авторкою у процесі використання загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Серед використаних у роботі методів дослідження доцільно зазначити: концептуальні положення діяльнісного підходу, теоретичні положення про професійну діяльність фахівця, професійні творчі здібності, структуру та закономірностям розвитку вербальної креативності, критичне мислення, творчу активність та метакреативність особистості. Наукові положення, висновки й рекомендації відзначаються достовірністю, яка забезпечена використанням значної кількості фахової літератури, прикладних досліджень у сфері психології.

Наукові положення, сформульовані висновки до усіх розділів дисертації, а також загальні висновки по роботі мають наукове обґрунтування. Представлені результати, рекомендації базуються на теоретичному підґрунті та впливають з логічної послідовності проведених досліджень, експериментальних підтверджень пропонованих методів та підходів.

3. Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна отриманих результатів кваліфікаційної роботи Тін Хе полягає в тому, що дисертація у парадигмі психологічної науки є цілісним комплексним дослідженням вербальної креативності у структурі творчих здібностей особистості.

Найсуттєвішими науковими положеннями у поданій роботі, на нашу думку, є такі:

- вперше виокремлено місце вербальної креативності у структурі професійних творчих здібностей майбутніх фахівців; визначено психологічні предиктори вербальної креативності майбутніх фахівців, серед яких провідну роль відіграють творча активність та вербальний інтелект;

- розширено уявлення про специфіку розвитку вербальної креативності у фахівців різних спеціальностей; зв'язки швидкості, розробленості, гнучкості, абстрактності назви, оригінальності та супротиву замиканню вербальної креативності із професійними творчими здібностями особистості; вербальну креативність особистості як професійну творчу здібність та важливий інструмент для особистісного розвитку та соціальної взаємодії;

- дістала подальшого розвитку система знань про типологію вербальної креативності майбутніх фахівців;

- удосконалено засоби розвитку вербальної креативності майбутніх фахівців; методи, методики та технології психодіагностичного визначення рівня розвиненості вербальної креативності особистості.

4. Зміст дисертації та відповідність встановленим вимогам

Кваліфікаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст дисертації відповідає поставленим меті та завданням дослідження, характеризується повнотою викладення, структурною логічністю та завершеністю.

У вступі авторкою здійснено обґрунтування актуальності вибору теми дослідження, зазначено зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Сформульовано мету та завдання дослідження. Дається опис наукової новизни одержаних результатів дослідження та їхнього практичного значення. Наведено особистий внесок здобувачки у працях, які опубліковано у співавторстві, а також інформацію про апробацію результатів досліджень. Також подається опис структури та обсягу дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження вербальної креативності у системі професійних творчих здібностей» проаналізовано феномен вербальної креативності у психології, деталізовано психологічний зміст професійної діяльності особистості фахівця та виокремлено специфіку творчих здібностей у ході зреалізування професійних завдань, а також встановлено, що вивчення творчих здібностей є значимим для розуміння продуктивної професійної діяльності, а вербальна креативність не тільки впливає на її успішність і результативність, але й забезпечує умови для покращення професійної підготовки та розвитку майстерності фахівця на усіх етапах кар'єрного зростання.

Другий розділ «Емпіричний аналіз вербальної креативності у системі творчих здібностей фахівця» присвячений питанням організації і методів дослідження вербальної креативності, розробці психодіагностичного інструментарію для вивчення вербальної креативності особистості, з'ясуванню психологічних корелят та предикторів вербальної креативності здобувачів вищої освіти і фахівців-практиків, визначенню рівнів розвитку вербальної креативності залежно від професійної спрямованості та з урахуванням наявної (чи у ході здобуття) спеціальності.

У третьому розділі «Програма розвитку вербальної креативності як детермінанти професійних творчих здібностей майбутніх фахівців» розкрито методологію розвитку вербальної креативності у системі професійних творчих здібностей, охарактеризовано тренінг вербальної креативності майбутніх фахівців та перевірено ефективність авторської програми. Встановлено, що ключовими психолого-педагогічними умовами розвитку вербальної креативності визначено сприяння творчій мотивації, формування уявлень про сутність творчості, активізацію самостійної творчо-пошукової діяльності та надання зразків креативної поведінки, створення підтримуючого середовища, урахування психолого-педагогічних досліджень, що ґрунтуються на провідних концепціях креативного розвитку, високу технологічну підготовку, активізацію навчальної мотивації, формування природничо-наукового світогляду, заохочення застосовування отриманих знань в нових умовах.

Висновки сформульовані у роботі повною мірою представляють отримані у дослідженні результати, мають належний науковий рівень та відповідають установленим вимогам.

Отже, кваліфікаційна робота має завершену структурну форму представлення, повною мірою розкриває мету та завдання дослідження.

5. Практичне значення результатів кваліфікаційної роботи

Результати дисертації мають практичне значення, оскільки вони можуть застосовуватися психологами ЗВО, керівництвом та викладачами ЗВО для створення умов сприяння професійним творчим здібностям майбутніх фахівців з урахуванням виявлених закономірностей, професійної специфіки та умов цілеспрямованого формування вербальної креативності. Створений тест вербальної креативності «Кубики історій Рорі» та розроблена й апробована програма розвитку вербальної креативності можуть успішно застосовуватися у діяльності психологів-практиків закладу вищої освіти.

Результати, отримані в ході дослідження, включаючи розроблену та апробовану програму розвитку вербальної креативності в структурі творчих здібностей особистості, були впроваджені в освітній та науковий процес в Українському науково-методичному центрі практичної психології і соціальної роботи НАПН України, Мукачівському державному університеті, Західноукраїнському національному університеті.

Усі отримані результати та їх впровадження підтверджено довідками використання результатів дисертації, що наведено в додатках.

6. Повнота викладення основних результатів кваліфікаційної роботи в опублікованих працях.

Основні положення кваліфікаційної роботи викладені у 6 наукових працях, з яких: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 3 праці апробаційного характеру.

Основні положення та результати дисертації обговорювалися на

міжнародних та всеукраїнських конференціях: Current scientific goals, approaches and challenges: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III International Scientific and Theoretical Conference, January 17, 2025. Riga, Republic of Latvia: International Centre of Scientific Research; Науково-практична конференція «Сучасні тенденції соціально-гуманітарного розвитку суспільства», 17-19 січня 2025 р., м. Харків, Україна; Modernization of today's science: experience and trends: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the VII International Scientific and Theoretical Conference, January 24, 2025. Singapore, Republic of Singapore: International Center of Scientific Research.

Результати аналізу публікацій здобувачки за темою кваліфікаційної роботи вказують на повноту викладу основних наукових положень та дотримання принципів академічної доброчесності у процесі підготовки дисертації. Загальна кількість публікацій та їх зміст достатньою мірою висвітлюють результати кваліфікаційної роботи.

7. Зауваження та дискусійні питання

Не заперечуючи важливість наукових положень та висновків, необхідно зазначити ряд дискусійних питань:

1. У першому розділі дисертації представлено широкий спектр теоретичних джерел та врахування сучасних досліджень психологічної науки, що підтверджує ґрунтовну підготовку авторки, але деякі теоретичні аспекти розглядаються переважно фрагментарно без критичного осмислення підходів різників науковців.

2. У дисертації, зокрема в емпіричній частині (Розділ II), подано результати психодіагностичного дослідження як здобувачів вищої освіти, так і фахівців-практиків на предмет виявлення рівня розвиненості вербальної креативності для здійснення узагальнюючих висновків, проте віковий діапазон учасників експерименту надто широкий (від здобувачів до практиків) без конкретного означення особистісних характеристик осіб певних вікових груп, тому вважаємо, що це тією чи іншою мірою обмежує вивчення виявів вербальної креативності із врахуванням притаманних окремій віковій групі характерних особливостей.

3. У третьому розділі наведений ґрунтовний аналіз результатів перевірки ефективності програми розвитку вербальної креативності в системі професійних творчих здібностей особистості, однак виклад експериментальних даних у вигляді таблиць і рисунків місцями є надмірно деталізованим і перенасиченим, що ускладнює зосередження на ключових аспектах досліджуваної проблеми.

4. У тексті дисертації наявні певні стилістичні огріхи, особливо це стосується окремих термінів, понять або висловлювань, тому ретельніший добір відповідних їх англійських варіантів за змістовим значенням сприяв би глибшому розумінню тексту відповідно до головних моментів висвітлення результатів дослідження вербальної креативності.

Зроблені зауваження не зменшують загальної позитивної оцінки

кваліфікаційної роботи, а лише вказують на складність досліджуваної проблематики та можуть слугувати орієнтиром щодо подальшої наукової роботи.

8. Відсутність порушення академічної доброчесності.

Текст кваліфікаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень за допомогою Інтернет-сервісу Turnitin Similarity. За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що кваліфікаційна робота Хе Тін на тему «Вербальна креативність у структурі професійних творчих здібностей» відповідає принципам академічної доброчесності.

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України

Кваліфікаційна робота Тін Хе на тему: «Вербальна креативність у структурі творчих здібностей» є завершеним науковим дослідженням, яке виконано самостійно, вирішує актуальне завдання у сфері психології, має вагомое теоретичне та практичне значення. Отримані теоретичні результати належно науково обґрунтовані, є новими та раніше не захищалися. Кваліфікаційна робота за змістом, об'єктом та предметом дослідження, висновками, рекомендаціями відповідає спеціальності 053 Психологія.

Зважаючи на актуальність дослідження, новизну теоретичних положень, практичну цінність результатів, рівень їх висвітлення у публікаціях в наукових виданнях висновуємо, що дисертація відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка, Тін Хе заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Офіційний опонент:

**докторка психологічних наук, професорка,
завідувачка кафедри соціальної психології
Одеського національного
університету імені І.І.Мечникова**

Оксана КОНОНЕНКО

*Додаток до свідоцтва
про аттестування*

